

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

Vásár, avagy nemzetközi sokadalom Szegeden. A nemzetközi néptáncfesztivál gálaestje a Dóm téren este 8 órakor. Délután 2 órától népművészeti vásár az Aradi vértanúk terén.

A XVI. Pedagógiai Nyári Egyetem előadásai a Biológiai Központban, délelőtt 9 órától.

XX. Szegedi Nyári Tár-lat a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában.

Gorka Livia keramikus-művész kiállítása a Gulácsy Lajos Teremben, délelőtt fél 10-től este 6 óráig.

Szentirmai Zoltán szobrászművész tálalata a Köz-művelődési Palota kupolájában.

Kondor Béla monotípiái. Kiállítás a Bartók Béla Művelődési Központban, július 29-ig.

Kecskés Ágnes textiltervező kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központ „B” Galériájában.

1978 legjobb pakátjai. Kiállítás a November 7. Művelődési Házban, augusztus 15-ig.

Képek a Tiszáról. Horváth Dezső és Gyenes Kálmán fotókiállítása a tápei Juhász Gyula Művelődési Házban, augusztus 9-ig.

A Kiskunság népi fafaragása. Kiállítás a szőregi Tömörkény István Művelődési Házban, július 26-ig.

A Solar alkotócsoporthoz tartozók kiállítása a dorozsmai Petőfi Sándor Művelődési Házban.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai: Hunok, avarok, magyarok; Lucs-gyűjtemény; Épülő Szeged; Kőolaj és földgáz; Ember és környezete; Csongrád megyei parasztbútorok és -viseletek; „Vasvirágok” — a szegedi lakatos- és kovács-mesterség 200 éve; Móra-émlékszo. A szegedi városban „Tűzön vízen keresztül él Szeged” — kiállítás a szegedi nagy árvíz 100 éves évfordulójára. A kiállítások nyitva minden nap 10-től 12 óráig.

Az örök Tisza. A Somogyi-könyvtár kiállítása a könyvtár olvasótermében, megtekinthető naponta 10 és 19 óra között.

Szép könyv kiállítás a Technika Házban, augusztus 4-ig.

XI. Ipari tudományos konferencia a Technika Házban. Előadások délelőtt 9 órától.

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye Tápén (Vártó u. 4.), megtekinthető délelőtt 10 és délután 2 óra között.

Megnyílt a Nyári Tárlat

Sokan voltak kíváncsiak vasárnap délnél a XX. Szegedi Nyári Tárlat ünnepélyes megnyitóján. A jubileumi kiállítás ünnepélyes nyitását dr. Tóth Dezső kulturális miniszterhelyettes beszédében méltatta a két évtizedes örökségre visszatérítő országos képzőművészeti sorszámlát. Ezután átadták a XX. Szegedi Nyári Tárlat dí-jait.

Papp Gyula, a szegedi városi tanács elnöke a Szeged megyei város alkotóját Pirk János Szentendren élő festőművésznek nyújtotta át, aki vasárnap ünnepelte 78. születésnapját. A Fesztivál Intéző Bizottság díját Vinkler László szegedi festőművész vehette át. Dr. Dobozky Károlyné, az SZMT titkára nyújtotta át a Szakszervezetek Megyei Tanácsának alkotóját Tóth Valéria Hódmezővásárhelyen élő szobrászművésznek. A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának alkotóját Borbély Károly igazgatóhelyettes adta át Bálványos Huba grafikusművésznek.

A szegedi tárlatokon föl-sorakozó műfajok nivódijait

Vinkler László átveszi a díjat Papp Gyulától

az idén Fábán Gyöngyvér festőművész, Samu Géza szobrászművész és Szemethy Imre grafikusművész érde-melte ki.

A mintegy 150 alkotómű-vész mintegy 300 festményét, kislemezét, érmét, grafi-káját a Szegedi Ünnepi He-

tek végéig, augusztus 20-ig tekinthetik meg az érdeklő-dők mindennap 10-től 18 óráig. A vasárnap déli tár-latnyitás előtt a szegedi Kis-színház előcsarnokában Papp Gyula fogadást adott a kiállításon szereplő művészek tisz-teletére.

Vásár

avagy nemzetközi sokadalom Szegeden

A néptáncfesztivál dóm-szín-padi gálaestjének alkotói, és elsősorban az eddigi darabok koreográfus-rende-zője, Novák Ferenc, legfon-tosabb, színpad-követelte fel-adatának vállalta el, hogy megoldja a nehezét: a dra-maturgia törvényei szerint rendezze el a választott té-mákhoz kapcsolódó hagyó-mányanyagot, táncokat, szo-kásokat, zenéket, dalokat, szertartásokat. Kétféle meg-oltdás kínálkozik: 1. szigorú-an táncnyelven előadott, tör-ténet kerül a színpadra, ez rendkívül gondolat választott táncokat, az apró rész-letekig kidolgozott, plasztikus, pontos előadásmodot követel. 2. Az óhatatlan sok-féleséget valamiféle narra-tor-szerepkör megteremtésével, egy kulcsfigura „elbe-szélő művészetével” egymáshoz kapcsolni, keretet és öss-zeszkötöttséget teremteni a kü-lönlétegeknek.

A színrevitel, ez utóbbi módja választotta az idei gálaműsorban; a Vásár, avagy nemzetközi sokadalom Szegeden című táncjáték té-mája kínálta. Kézenfekvő-nek tűnik a Komédiás ki-emelése a régi vásárokról jel-legzetes figurái közül, hisz állandó szereplője ezeknek a sokadalmaknak, a játékmesteri szerepkörrel természetes módon, erőszakolatlanul, a mesterkedtség látszata nélkül felruházható. Ráadásul olyan komédiásra találtak a sza-badtéri néptáncprodukciók gazdái és a rendező, Novák Ferenc Jobba Gabi szemé-lyében, aki sokoldalú tehet-ség lévén elsősorban képes megfelelni a nagyigényű, színészt próbáló követelmé-nyeknek. Kitűnően táncol, kulturáltan énekel, eredeti előadói stílusban „táralja” a rigmusokat; mint a nagy-szerű Buta Augustusban is bizonyította — és amire a dóm-szín-padon is nagy szük-ség van — olyan pontos tud azon a bizonyos pengeélen, amellyel a líraiságot meg-menti az érzélgőségétől, a vaskos humort a vásári ri-pacskodástól, a komédiában fölmutatja a drámat és for-dítva; nem utolsósorban: művészi affinitása a folklór értékei iránt — nyilvánvaló.

A Vásár játékmestere, a komédiás-Jobba a vasárnapi bemutatóban is csillogtatta összes erőit, ám ezekkel sem bizonyult eléggnek arra, hogy kulcsszerepében össze-fogja, egységesítse a táncjáték különböző elemeit. A gál-lak történetében talán elő-ször mindössze annyit si-került elérni e monstre szín-padi játékban, hogy a vásá-„történet”, fő szála — a fiú

és a lány egymásratalálása — követhető volt. Nem si-került pontosan pergővé, ha-tásosan mozgalmassá tenni a körülöttük, a főszereplők kö-rül zajló eseményeket-szín-padképeket. Mózgalmassá a szónak sajátos, dramaturgiai értelmében, nem a színpadi zűrzavart érte, hisz ez, saj-nálatosan, az előadás több pillanatában nem hiányzott. Hanem a célra tartó, a me-sét előrevivő, határozott funkciójú, körülírható mon-danivalójú és hatású szín-padi történeteket bizony ke-resettük jó néhányszor. An-nál fájdalmasabb ez a hiány, mert érzékelhető, hogy az alkotók éppen a színpadi játék dramaturgiai egysé-gének célzata készítette a tánc-nyelviség ellen ható megoldásokra. A komédiás-kikiál-tó a táncok közötti kapoco-latteremtés-összekötés, cse-lekménymozdítás örven nem-egyszer azt is elrejtőltáta, ami táncnyelven is kifejez-hető, és főként hatásosabb lett volna. Az eredetileg az álom- és vágyképek megje-lenítésére szolgáló hátsó, emelt színpadnak is össze-keveredtek utóbb a felada-tai; az óriásbábukkal, ördög-ökkel, boszorkányokkal sejteltetésített rémtörténet nem lett volna hasznavehe-tetlen ötlet, ha van — mond-juk az első részben — ellen-tette, vagyis nem kell elő-készítenünk, idegenül ma-radnia a játékokban.

Feltehetően a színpadi történet és az előadás stí-lusegységének megteremtése indította a koreográfust, Stoller Antalt a szokatlan mértékű stilizációra. Nem az a baj, hogy a játék néhány részletében az eredeti tánc-anyag szinte a felismerhe-tetlenségig átalakult, hanem az, hogy az „átírt” táncbe-tékek nem maradt elég gaz-dag tartalmuk, sodró hatá-

suk és hangulatuk. Ilyen volt az első részben a férfiak seprűstánca, a kendős- és a sapkástánc, a második részben az eredetileg győ-nyörű, itt kényyszerűen — a külföldiek betétei miatt is — feldarabolódott és funk-ciótlanul stilizált mezősegi táncok.

Rossa László nagy munkát végzett; invenciózusan nyúlt a népzenei hagyományhoz, a stilizált táncokhoz igazodó zenét komponált. Hagyomá-nyosan azt mondogatjuk, hogy a külföldiek önálló be-téttáncai súlyos tehertételek a dramaturgiai, stílus- és hangulati egységteremtő igyekezetben. Való igaz ez most is, ámbarot némelyik technikás csoport, mint pél-dául a szlovák és a bolgár együttes fellépése, ezáltal üdítő hatásúnak bizonyult, legalább elmozdították a sta-tikus színpadképeket. A Vá-sár vaskos népi humort ide-ző verseit Csukás István ír-ta, Foltin Jolán jól határo-zta meg a táncosok viseletét, és tervezte a Komédiásnak, a segédjének (Szögi Csaba), a folklór együttesekből az al-kalomra alakult zenekar ve-zetőjének, valamint a jelleg-zetes vásári figuráknak a kosztümjeit. Szépen táncol-tak szolótáncokat a fősze-replők, Richwalszky Szusza és Serfőző György, Székely László díszlete előtt.

Úgy tűnt vasárnap, hogy a dóm környéki „Vásár a vásárból” produkcióból ez utóbbinak, a tánc, komédia és bábbemutatókkal tűzdelt valódi népművészeti vásár-nak volt nagyobb közönség-sikere. A nyilvánvalóan rop-pant alkotói és előadói en-ergiák árán létrehozott színpa-di „Vásár” néhány meglevő értékét is kiegészítették a színetbeli vásáros hangu-latú, zenés, táncos, vigalmak.

Sulyok Erzsébet

Somogyi Károlyné felvétele
Kelendő cserepek a vásáron

A végzet hatalma

Verdi operája a Dóm téren

A végzet hatalma nem véletlenül szerepel a nagy ope-rafesztiválok műsorán. A mű-zseniálisan megírt énekszólá-mai és kóruszámok, eleven és romantikusan sodró zene-kari partitúrája, a cselek-mény drámai fordulatai, a nagyszabású tömegjelenetek hálás anyagot jelentenek énekesnek, énekeskarnak, karmes-ternek és rendezőnek egyaránt. Hogy az opera meg-sem kelt akkora hatást, mint mondjuk a Don Carlos, vagy az Aida, vagy más szerzők műveiről szólva, a Turandot vagy a Carmen, annak oka többek között a mű drama-turgiájában, a jelenetek so-kat emlegetett — és kifogá-solt — mozakszerűségében rejlik. És abban, hogy a mű által sugallt érzések és gon-dolatok a ma embere számá-ra nem válhatnak olyan in-tenzitással és katarzist ki-váltó erővel személyes élménnyé, mint például a Don Carlos szabadság gondolata, vagy az Aida, a Carmen és a Turandot tragikus vagy dia-dalmas szerelmi szenvedélye. A szabadtéri előadás sajátos körülményei, a több ezres nézősereg jelenléte még szembevetnébbé teszi A vég-zet hatalmának ezeket a dra-maturgiai és tartalmi jelleg-zetességeit.

A Dóm téri produkció mű-vészeti irányítói az opera első párbajjelenetének elha-gyásával feszesebbre húzták a mű cselekményét, az elő-adás két fontos pontján pe-dig a dóm homlokzatának a színpadképhez történő bevoná-sa révén hatásos tömegszínházi látvánnyal is érzékelteti törekedtek a színpadi cse-lekmény és a zene által kifejezett érzelmek, hangula-tot. Forray Gábor monumen-talitásában és egyszerűségében is artistikus hatást kel-tő színpadi konstrukciója nemcsak a mozgalmak tö-megképek és a kamarajele-netek számára biztosított ide-ális keretet, hanem erővona-lainak rendszerével absztrak-tív képzőművészeti alkotás-ként érzékeltetni tudta az élet normális rendjének a végzet beavatkozása által történt megbomlását és a bomlasztó, zavaró erőn való fölüllemelkedés lehetőségét is. Mikó András, az előadás rendezője a színpadi tablók megkomponálásán során két képekkel külön hangsúlyt adott, mégpedig az első felvonás végli kolostorjelenet-nek és az opera fináléját al-kotó tercettnek, érzékeltetve, hogy az embert a sors tra-

gikus és kiszámíthatatlan já-tékain való fölüllemelkedés, a gyűlöletből és az indulatok-ból való megtisztulás újjá-teremtheti. Mikó alapos stí-lus- és műismerete, az ope-rajátszásról vallott korszerű fölfogása ezúttal elsősorban a színészvezetés gondosságá-ban, a kamarajelenetek hite-les, plasztikus beállításában érvényesült. Hatásos volt a tömegjelenetek közül a ko-lostorkép és a Rataplan. Tö-megjelenetként vált Mikó ren-dezésében a zárótercet is: a dóm tornyaiinak fölragyo-gtatásával elmosódtak a ha-tárok színpad és nézőtér, a játszó és a színpadi játékot figyelők között.

A produkció zenei részét irányító Pál Tamás a gon-dos zenekari előkészítő mun-ka, a szolórészek és az együttesek artistikus kidol-gozottsága, a hangzások ki-egyensúlyozottsága dicseri. Nyilván technikai okai vol-tak annak, hogy az előadás több helyén az elektromos hangosítás zavaró zörejeke-t is közvetített.

Az előadás igazi nagy eseménye és szenációja a Szlovák Filharmonia Ene-kekarának vendég szereplése volt. Ilyen kiváló kórust a bolognai opera vendégze-replése óta nem hallottunk a Dóm téren. Zenei pontossá-gukat, intonálásuk tökéletes biztonságát kár lenne dicse-rti: mindez számukra termé-szetes és magától értetődő dolog. Amí világszínvonalú-vá teszi produkciójukat, az a kórus hangzásának eszmé-nyi szépsége, az erő és haj-lékonyág szerencsés ötvözö-dése. Minden megszólalásuk élmény volt, az igazi nagy előadások hangulatát idézte fel. Ludomir Matl karigaz-gatót csak pár nap múlva is-merhetjük meg a koncertpó-diumon, de az együttest hallva biztosak vagyunk ab-ban, hogy kiváló karnagy le-het.

A szolistas közül Tokody Ilona fellépését rokonsz-ny és nagy várakozás előzte meg. A felelősség súlyát bi-zonyára érezte a fiatal mű-vész, ennek azonban nem volt nyoma produkciójában. A dallamvonalak művészi megrajzolásával, biztos iz-léssel, a lírai részekben kü-lönösen kifejezően, poetiku-san énekelte Leonóra szóla-mát, s kiváló zenei teljesít-ményéhez teljes illúziót kel-tő színpadi játék párosult. Gregor József a Gárdián-kissé egysíkú, statikus szere-pében hangban és színészi játékban egyaránt kellő hi-

telességet és meggyőző erőt adott a megnyugvás, a lelki megbékélés gondolatának, és ezzel voltaképpen a rendezői koncepciónak. Gyimesi Ká-lmán Melitone alakítása még azok számára is meglepetés, akik annak idején már lát-ták, hallották őt ebben a szerepben az opera szegedi kőszínházi előadásában. Gyi-mesi színpompás, izzig-vérig hiteles és nagyon életszagú embert formált a „közszer-zetes” alakjából.

A külföldi vendégénekese-k tisztas nemzetközi színvona-lat nyújtottak. Ez a színvonal helyvel-közöllel meghaladja, néha azonban csak megköze-líti azt, amire a magyar operaénekese gárda legjob-bjai ma képesek. Az egészé-sen véve kedvező kép némi-leg megváltozik, ha arra gondolunk, hogy a Dóm té-ren olyan tenoristák és ba-ritonisták is énekeltek — igaz, sajnos eléggé régen —, mint a fénykorában levő Ot-tolini, Nikolov, Svéd Sándor, Herlea és mások. Persze, nem könnyű az általuk kép-viselt színvonalat évről évre biztosítani. De mindenképp erre kellene törekedni. A 13. éve Kölnben élő kiváló ma-gyar művész, Kiszlavy Ró-bert Alvarója és a leningrá-di Szergej Lejferkus Don Carlos a drámai jelenetek-ben volt zeneileg és színe-szleg igazán atmoszférát te-remtő és erőteljes. A bolgár Nelly Boskova jó hangbelli adottságokkal, biztos muzi-kalitással, illúziót keltő színpa-di megjelenéssel keltette életre az operabeli cigány-lány alakját.

Az epizód szerepekben a szegedi operatársulat éneke-sei működtek közre gondos-sággal és igényességgel, a szereposztás szerinti sorrend-ben: Vághelyi Gábor, Réti Csaba, Kenessey Gábor, Ju-hász József és Bajtai Hor-váth Ágota. A tömegjelenete-ket hatásosan fűszerező tánckar koreográfiáját Bar-kóczy Sándor készítette és tanította be, a jelmezeket Márk Tivadar tervezte.

A közönség meleg tetszés-sel fogadta az előadást. A nézőtéri rendben azonban még van javítanivaló. Meg-engedhetetlen, hogy a felvo-nások elkezdése után még jó ideig hangos járás-ke-lés legyen a nézőtérben. Az elő-adás zavartalan élvezését — a fesztivál jó hírének meg-óvása érdekében — minden-képp biztosítani kell.

Csaplár Ferenc